

Základní škola J. A. Komenského a Mateřská škola
Přerov – Předmostí, Hranická 14

ŠKOLNÍ NOVINY

Jak se budeme jmenovat?
Pomozte nám vymyslet název.

Souvisí Velikonoční ostrov s Velikonocemi?

To a mnohem více
čtete na straně 3.

Trochu pravopisu ještě nikomu neublížilo.

Podívejte se na ten
velikonoční na straně 4.

Den učitelů na naší škole.

Jak se tohoto významného
dne ujali naši žáci
naleznete na straně 6.

Aktuality ze školy

Co se u nás děje?
Dozvíte se na straně 7.

Sledujte nás na Instagramu

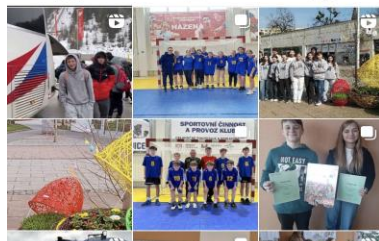
Soutěž o nejlepšího velikonočního beránka

Vítěze vyhlásíme a cenami odměníme na Velikonočním městečku
ve středu 27.3. 2024.

Vítězní beránčí budou tradičně draženi a každý zájemce si je může
zakoupit za nejvyšší vyvolávací cenu.

Milí čtenáři,

*přejeme Vám příjemně strávené chvíle na školní akci a věříme,
že k těmto chvílím přispěje i čtení našeho časopisu. 😊*

Naše školní muzeum aneb Jak to všechno začalo

Malé školní muzeum lovců mamutů - MAŠMULMA vzniklo v roce 1999 jako připomínka světoznámého archeologického naleziště v Předmostí z iniciativy tehdejšího ředitele základní školy Mgr. Vladimíra Pešky. Při tvorbě prvních expozic spolupracoval s Moravským zemským muzeem v Brně, které mu zapůjčilo kopie některých autentických nálezů a samozřejmě také s Muzeem Komenského v Přerově a jeho nadšenými archeology.

První výstavní prostor byl otevřen v budově staré školy. Později se muzeum přestěhovalo do bývalého protiatomového krytu v objektu nové školy. V roce 2020 tu však došlo k havárii na vodoinstalaci a následně i k prostupování spodní vody, exponáty tak musely být dočasně zabaleny a uloženy. Opět bylo nutné hledat nové prostory, navíc v době do té doby neznámých omezení souvisejících s covidovou epidemií. Přesto se již v roce 2021 podařilo muzeum otevřít, a to znovu v prostorách staré školy.

Co u nás můžete vidět?

V muzeu se nacházejí modely postav pravěkých lovců, replika slavné rytiny do klu – Předmostské Venuše, lebky a hlavy člověka předmostského typu, originální mamutí kosti i napodobeniny pravěkých zbraní a nástrojů.

Putování po stopách lovců mamutů

Velké oblíbené, a to nejen u přerovské veřejnosti, se těší i historicko-přírodovědné putování „Po stopách lovců mamutů“, které škola každým rokem pořádá již tradičně první říjnovou sobotu. Pochod má několik zastavení - lovišť, na nichž dětské účastníky plní různé úkoly. Na Čekyňském kopci se mohou už tradičně všichni účastníci občerstvit „mamutí pochoutkou“, pod jejímž názvem se skrývá chléb s máslem a olomouckým tvarůžkem. Akce se pravidelně účastní několik stovek turistů – od dětí až po seniory.

Návštěvní doba školního muzea pro veřejnost

Od 25. dubna 2024 bude muzeum pro veřejnost zpřístupněno každý první čtvrtek v měsíci v době od 15 do 18 hodin. Zájemci, kteří se budou chtít podívat do muzea mimo tuto uvedenou dobu, se mohou domluvit individuálně prostřednictvím e-mailu: ivana.julisova@zsjakprerov.cz

Znáte pranostiky na Velikonoce?

Velikonoční pranostiky jsou výjimečné tím, že v sobě kombinují lidovou moudrost vztahující se k dění v přírodě během měsíce března či dubna a náboženství, konkrétně nejvýznamnější křesťanský svátek – zmrtvýchvstání Ježíše Krista.

Na Velikonoce jasno, bude laciné máslo.

Kolik ros spadne před Velikonocemi, tolik po Velikonocích lze ještě očekávat mrazů.

Velikonoce krásné úrodu nám dají, pakli slunce hasne, louky sucho mají.

Vítr, který od Velikonoc do svatého Ducha panuje, drží se celý rok.

Jasně počasí o Velikonocích – nastane léto o letnicích.

Velikonoční ostrov

původ názvu a mnoho dalších faktů a zajímavostí

Základní údaje

Chile - základní informace

Rozloha: 756 950 km²

Obyvatelstvo: 17 milionů obyvatel

Hlavní město: Santiago de Chile

Jazyk: španělština

Měna: 1 chilské peso (CLP) = 100 centavů

Náboženství: řím. katolíci (77 %), protestanti (13 %)

Národnostní složení: Chileané (90 % - běloši), Indiáni (9 %)

Časové pásmo: časový posun proti České republice je -5 hodin, (-4 hodiny = letní čas)

Velikonoční ostrov, v původním jazyce nazývaném jako *Rapa Nui*, v překladu Velká země, je ostrovem na východu Polynésie. Nachází se jižně od Tichého oceánu a je spravován Chile.

Tento ostrov je sice osídlený, na 163 m² se nachází celkem 6148 obyvatel, ale patří k druhému nejdlelejšímu ostrovu, který je obýván. Nejbližším sousedem je ostrov Pitcaim, který je vzdálený 2075 km.

Prvním člověkem, který ostrov na přelomu 16. a 17. století zahlédl, byl mořeplavec Álvaro de Mendaña de Neira nebo bukanýr Edward Davis. Prvním z Evropanů, kdo na ostrov vkročil, byl nizozemský admirál Jacob Roggeveen, který jej náhodně objevil na Velikonoční neděli 5. dubna 1722, odtud je znám název Velikonoční ostrov. V té době zde žilo něco mezi 2000 a 3000 obyvateli.

Francouzský mořeplavec Jean-François de La Pérouse objevil v roce 1786 obyvatelstvo zničené ekologickou katastrofou. V roce 1805 bylo americkou lodí na lov tuleňů, Nancy, z ostrova uneseno 10 mužů a 12 žen pro pomocnou práci na lodi. V roce 1888 byla chilským kapitánem Policarpo Toro vyhlášena nad ostrovem svrchovanost Chile. Rapa Nui se tedy stal chilskou kolonií a byl pronajat britské společnosti pro chov ovcí, což trvalo až do roku 1953. V roce 1935 byl Velikonoční ostrov prohlášen Chile jako národní park. Teprve v 60. letech 20. století se stali obyvatelé právoplatnými občany Chile. Od roku 1967 se lze na ostrov dostat z Chile leteckým spojením. Nyní je Rapa Nui zapsán do seznamu Světového dědictví UNESCO.

5 faktů o Velikonočním ostrově

1. Velikonoční ostrov není jeho jediné jméno.

Když nizozemský admirál Jacob Roggeveen přijel v roce 1722 jako první Evropan na vzdálený Velikonoční ostrov, nazval ho Paasch-Eyland (nizozemsky Velikonoční ostrov). Název původního obyvatelstva pro ostrov je Rapa Nui, existuje však ještě i starší – Te Pito O Te Henua (Světová loď).

2. Kdysi žili na Velikonočním ostrově tisíce lidí

Legenda říká, že nebojácný náčelník Hotu Matu'a vedl své lidi na Velikonoční ostrov někdy před 800 až 1700 lety. Tito lidé pocházeli z mytologického polynéského ostrova Hiva (dnes ostrovy Marquesas) a na ostrov se vydali na obrovských kánoích. Začali zde pěstovat banány, cukrovou třtinu, chovat slepice, a to vše daleko od ostatních civilizací. Až dokud ostrov neobjevili Evropané. Podle historiků žili na Velikonočním ostrově tisíce lidí po mnoho let. V důsledku civilizačních válek, epidemií, otrokářství, hladomoru a deforestací jich bylo v roce 1877 už jen III.

3. Největší sochu moai můžeme vidět i na Google maps.

Asi nejkoničtějším elementem Velikonočního ostrova jsou obrovské kamenné sochy moai reprezentující tváře uctívaných předků. Všechny se dívají směrem od pobřeží na pevninu, což představuje symbol ochrany pro všechny na ostrově. Původně zde stály tisíce těchto soch. V letech 1700 však na ostrově byly mezi obyvateli Rapa Nui občanské války. Bojovali o vzácné zdroje, přičemž strhli i sochy svých představitelů. Některé sochy moai dokonce ukradli sběratelé před tím, než byl ostrov v roce 1995 přidán na seznam UNESCO.

4. Jak původní obyvatelé dokázali přenést obrovské sochy na ostrov?

Už jsme si řekli, že sochy moai jsou opravdu majestátní a velké. Ostrované je ze ztuhlého sopečného popela ze sopečného kráteru Rano Raraku vytesali kamennými dlaty. Jak se ale na Velikonoční ostrov dostaly? Nikdo si není jistý. Průměrná výška sochy moai je 4 metry, šířka 1,6 metrů a váha 12,5 tun – takže jedno je jisté, přesouvání soch ve vzdálenosti 18 kilometrů musela být neuvěřitelná makačka. Některé teorie uvádí, že ostrované použili kombinaci lan, válečků a dřevěných saní. V roce 2011 se tím zabývali vědci a dokázali, že 18 lidí by mohlo pohnout 5tunovou sochou pomocí tří lan a trochy tréninku.

5. Festival Tapati Rapa Nui

Obyvatelé Velikonočního ostrova oslavují svoji kulturu každý rok festivalem Tapati Rapa Nui. Koná se první dva únorové týdny a spojuje se s ním tradiční aktivity jako vyřezávání dřeva a hra na unikátním osmistrunném plochem ukulele. Během festivalu se ostrov rozdělí na dva týmy. Oba mají v čele královnu a královna vítězného týmu je následně korunována Královnou ostrova po zbytek roku.

Pašijový týden

Mezi nejdůležitější křesťanské tradice, které se pojí s dobou Velikonoc, patří zvyky dodržované v souvislosti s pašijovým týdnem. Ten získal své označení podle pašijí, což je tradiční biblické vyprávění, které vypovídá o životě a utrpení Ježíše Krista. Věřící si díky tomu připomínají poslední týden jeho pozemského života, smrt na kříži a následné zmrtvýchvstání.

Svatý týden, jak se pašijovému týdně někdy mezi křesťany také říká, začíná Květnou nedělí a končí na Boží hod velikonoční. Kromě náboženských tradic se však s tímto obdobím pojí také celá řada pohanských zvyků a lidových obyčejů.

Jaké tradice se v jednotlivých dnech pašijového týdne dříve dodržovaly nebo stále dodržují?

Květná neděle – připomínka Ježíšova příjezdu do Jeruzaléma, kdy ho lidé vítali palmovými ratolestmi, svěcení kočiček, vymetání domácností zelenými ratolestmi, oblékání nových šatů.

Modré pondělí – zdobení kostelů modrými látkami, den odpočinku.

Šedivé úterý – vymetání pavučin a úklid celého obydlí, pro východní církve den, kdy si lidé připomínají příběh o prokletí neplodného fíkovníku.

Škaredá středa – připomínka toho, že Jidáš škariotský zradil Ježíše Krista, pečení jidášů, které se jedí další den ráno, vymetání komínů a zlých sil, opalování polínek, z nichž se vyrábí křížky.

Zelený čtvrtek – připomínka poslední večeře Páně, poslední den, kdy zvoní kostelní zvony, než „odletí do Říma“, konzumace zelené stravy nebo pouze zeleniny.

Velký pátek – připomínka ukřížování Ježíše Krista, přísný půst, velkopáteční mše a obřady, den otevírání hor a hledání pokladů, kdy se nesmí prát prádlo, nikomu nic darovat, prodávat ani půjčovat.

Bílá sobota – návrat zvonů z Říma, Velikonoční vigilie, svěcení ohně, rozsvěcení velikonoční svíce (paškál), konec půstu, vymetání domu novým koštětem a zvyky spojené se zajištěním dobré úrody.

Boží hod velikonoční – oslava Kristova vzkříšení a nanebevstoupení, svěcení velikonočních pokrmů, první den hodování po čtyřicetidenním půstu, velikonoční jízdy na koních.

Velikonoční pondělí (Červené pondělí) – den pomlázky a koledování.

Trochu velikonočního pravopisu

Velikonoce 🤗

velikonoce 😡

*Červená
pravopis*

Od roku 1993, kdy se měnila Pravidla českého pravopisu, píšeme Velikonoce s velkým počátečním písmenem.

Přídavné jméno velikonoční je naopak s písmenem malým – pokud se tedy nejedná o oficiální název, např. Velikonoční pondělí nebo Velikonoční ostrov.

Masopust (obecně také karneval) je původně slavnostní období, které začíná po svátku Tří králů (6. ledna) a končí na Popelčíní středu. Poté by se měl držet 40denní půst, během kterého se nebude jíst maso.

V průběhu masopustu probíhají zábavy, zabijačky, průvody v maskách aj.

Název karneval vychází z italského carnevale (carne = maso, levare = odstranit). Význam slova karneval se časem změnil a dnes se používá především jako obecné označení pro zábavu v maskách či maškarní bál.

Kromě slova karneval či masopust můžete v některých částech republiky zaslechnout také voračky, ostatky, fešank nebo šibřinky.

MASOPUST

=

KARNEVAL

POMLÁZKA
a nářečí

Slovo pomlázka u nás může mít hned několik významů:

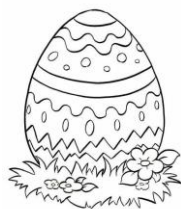
- pletený vrbový proutek
- koledování
- velikonoční nadílka

Abyste to nebylo tak jednoduché, můžeme se setkat se spoustou různých výrazů, které s pomlázkou souvisejí.

Pomlázce ve významu proutku se také říká tatar, pamihoda, metla, žila, prut, karabač, hodovačka.

Další výrazy pro koledování jsou například dynování, šmigrust, šlaháčka, mrskút, mrskačka, šmekústr.

Pojďte se s námi zasmát 😊

Proč nemůžeme velikonočnímu vajíčku vyprávět vtipy? Mohlo by popraskat.

Kolik vajíček musíme dát do prázdného košíku? Jedno, pak už není prázdný.

Velikonoční koledníci jsou jako balíky od České pošty. Víte, že dorazí, ale nevíte kdy a v jakém stavu.

HAHA!

"Poslouchej mě synu, s mámou nějak nežijeme dobře, tak jsme se rozhodli, že se po čtyřiceti letech manželství rozvedeme. Prosím tě, vysvětli to i své sestře. Já to nedokážu!" Syn okamžitě volá sestře a následuje bojová porada. O hodinu později volá zpět otci. Syn říká: "Prosím tě, zatím nic nepodnikejte. Přijedeme i se sestrou na Velikonoce! Popovídáme si." Otec složí telefon a říká manželce: "Tak děti přece jen přijdou na Velikonoce. Ale co si vymyslíme na Vánoce?"

Den učitelů na naší škole

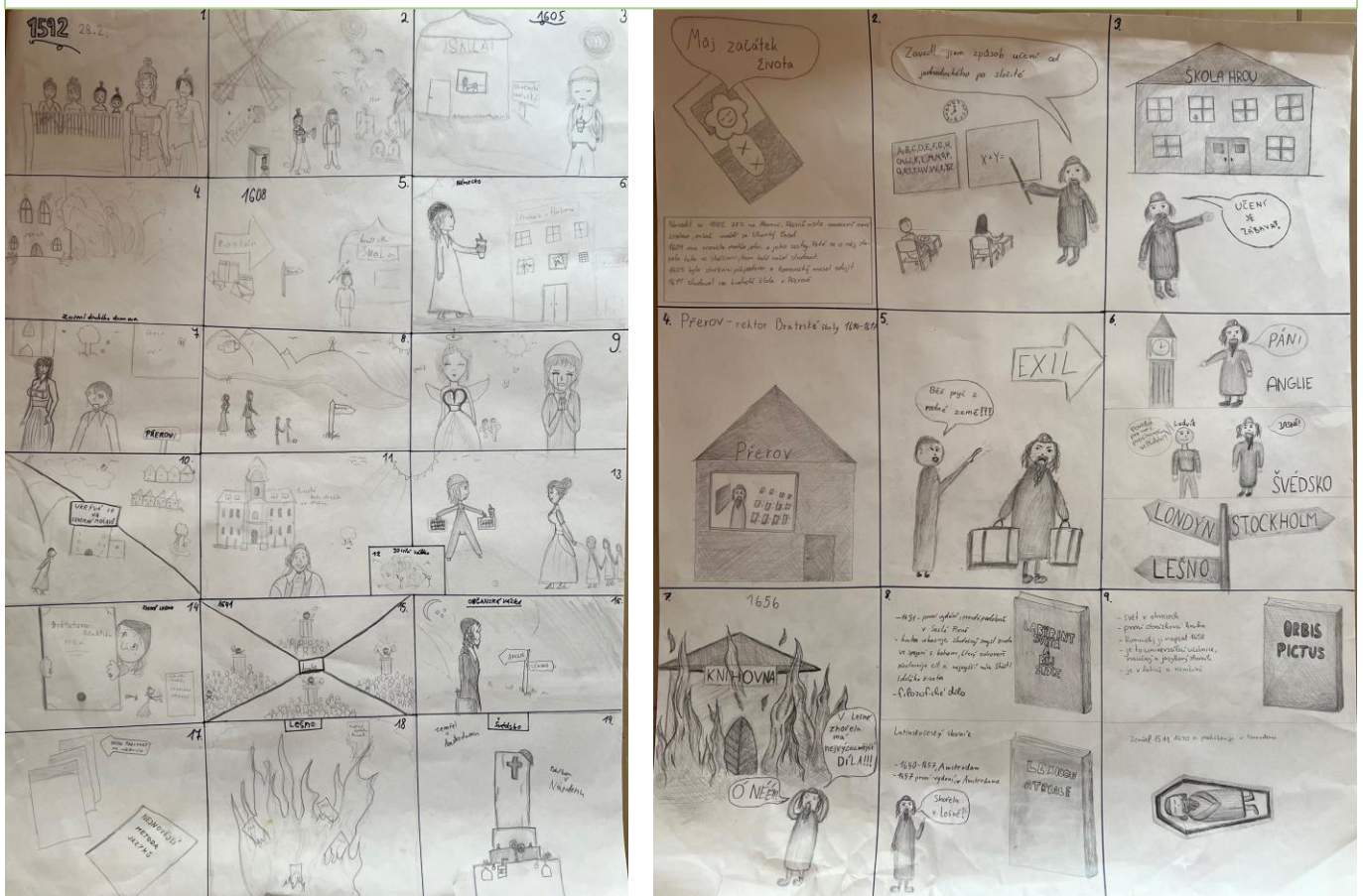
Den učitelů je den vyhlášený k počtě učitelů. Celosvětově se slaví 5. října.

V České republice je určen na 28. března, kdy je výročí narození Jana Amose Komenského.

Jelikož se nám do tohoto významného dne letos zamotaly Velikonoce, náš Den učitelů proběhl již 26. března.

A o kom jiném bychom se měli v tento den učit než o Učiteli národů.

Žáci 9. ročníků si připravili pro 5. a 6. ročníky program, kde se dozvěděli o životě této významné osobnosti, s kterou je mimo jiné úzce spojeno i naše město. Žáci předávali své poznatky nabyté z hodin literatury svým mladším spolužákům a sami si tak zkusili roli učitele. Dokonce si vytvořili vlastní didaktickou pomůcku, a to život J. A. Komenského v podobě komiksu.

A co víte o J. A. Komenském vy? Pojd'te si otestovat své znalosti.

Své dětství prožil ve městě:

- Brno
- Český Těšín
- Uherský Brod

Mezi Komenského díla NEPATŘÍ:

- Labyrint světa a ráj srdce
- Dvěře jazyků otevřené
- Malá didaktika

Celý život byl stoupencem:

- katolické církve
- protestantské církve luteránské
- protestantské církve Jednoty bratrské

Komenský se zabýval především didaktikou:

- cizích jazyků
- náboženské výuky
- matematiky

Komenský u nás položil základy didaktiky. Jaké heslo zastával?

- učit se, učit se, učit se
- uč se, chceš-li se učit
- škola hrou

V jaké zemi zemřel?

- Polsko
- Rusko
- Nizozemí

správné odpovědi: c, b, c, a, c, c

Co se děje ve škole?

LVK Brlá 2024

I přes nepříznivé podmínky jsme si letos lyžařský výcvik na Bílé užili.

Dne 19. února jsme se společně se 70 žáky vypravili do Beskyd. Po příjezdu se část pedagogického sboru vydala na průzkum podmínek v přesvědčení, že lyžovat asi ani nebudeme.

Počasí nám letos opravdu nepřálo a příroda nám ukázala, že bez její pomoci nic nezmůžeme. Po příjezdu jsme se tedy ubytovali, poobědvali jsme a začali plnit již připravenou „suchou“ variantu. Vše bylo již dopředu naplánované pro případ, že by se lyžování nedalo vůbec realizovat.

Všem žákům moc děkujeme za příkladné chování a předvedené výkony. Budeme se moc těšit na další rok a snad bude matka příroda shovívavější. Tým učitelů LVK.

Krásný týden na Trojáku jsme si všichni užili

Lyžařská sezóna je v plném proudu a naše škola má za sebou 3. ročník dojezdového lyžařského výcviku ve Ski areálu Troják. Lyžařských radovánek se od 22. do 26. ledna zúčastnili žáci 4. a 5. tříd.

LVK Axamer 2024

V neděli 10. března jsme se vydali do rakouských Alp do střediska Axamer Lizum. Po celodenní náročné cestě jsme si následujících dnech užívali takřka 40 kilometrů sjezdovek, snow parku a velmi proměnlivého počasí.

Žáci vyrazili za zvuky bicích nástrojů

Žáci 6. a 7. tříd se již tradičně zúčastnili výchovného koncertu ve Zlíně, který byl tentokrát zaměřen na bicí nástroje.

Muzikanti žákům předvedli různé bicí nástroje a nejednou do průběhu koncertu zapojili i obecenstvo. Okrajově je seznámili i s muzikoterapií, která využívá právě tyto hudební nástroje.

Žáci i učitelé byli s koncertem nadmíru spokojeni a zbytek volného času využili na prohlídku centra Zlína.

Školní kolo recitační soutěže 1. i 2. stupně

Recitační soutěž se v naší škole každoročně těší velké oblibě. Letos byla účast více než hojná a výkony žáků velice vyrovnané.

Žáci 1. i 2. stupně si porovnávali své recitační dovednosti ve středu 7. února v rámci školního kola recitační soutěže. Všichni žáci se jak s texty, tak s trémou, která k výkonu neodmyslitelně patří, poprali statečně.

Porota se dlouho radila a neměla to vůbec snadné, konkurence byla letos opravdu velká! Nakonec se rozhodla takto: v 1. kategorii první místo vydobyla Ema Topičová ze 3. C, druhá příčka patří Lucii Benešové taktéž ze 3. C a třetí místo obsadila žákyně ze 2. B Anna Chaloupková.

Ve 2. kategorii porotu ohromil přednes a nadšení žáka Ondřeje Krále (5. B), Druhé místo patří Vincentu Palčíkovi (5. B). Po delším zvažování byla udělena dvě třetí místa, která si vysloužila děvčata z 5. A, a to Laura Březinová a Berenika Kožuchová.

V kategorii mladších žáků 6. – 7. tříd vyhrála Marie Kočí ze 7. B., ihned za ní se umístila Eliška Bernátová ze 7. B a 3. místo patří Evě Beránkové ze 6. B.

V kategorii starších žáků 8. – 9. tříd 1. místo vybojovala Karolína Stredová z 9. A, 2. místo Nela Jouklová z 8. B a 3. místo Lucie Hrušková z 8. C.

Školní kolo anglické olympiády

Školní kolo anglické olympiády se skládalo ze dvou částí. V první části žáci zvládli poslechové cvičení a poprali se s gramatikou. Do druhého, konverzačního kola, postoupilo nejlepších 12 v každé kategorii. Ti měli za úkol mluvit na zadané téma a co nejlépe popsat obrázek.

Dohromady se soutěže zúčastnilo čtyřicet pět žáků naší školy. Za mladší kategorii byla nejúspěšnější Liza Van Dijk ze 6. B, ve vyšší kategorii pak nejlépe bodovala Jana Krejčířiková z 9. A.

Školní kolo zeměpisné olympiády

Zúčastnilo se jí 49 dětí a vědomosti i síly byly opravdu vyrovnané. V kategorii A (6. ročník) skončili na vítězných příčkách: Tobiáš Blažek (25 b), Kryštof Měsl (24 b) a Jáchym Žák (24 b).

V kategorii B (7. ročník) si nejlépe vedli: Nikola Miková a Michael Vrba (oba 29,5 b), Filip Schwarz a Lucie Macfeldová (oba 28,5 b).

Nejstarší kategorie spojila žáky 8. a 9. ročníku a nejlépe se umístili Tadeáš Žvátora (32 b), Michaela Lounová (29,5 b) a Karolína Sýkorová (28,5 b).